

Sint Martinus

Parochieblad van de Oud-Katholieke parochie voor Groningen, Friesland, Drenthe en de Noordoostpolder

Jaargang 39 nr. 1

VOORJAAR 2013

Voor u ligt het kersverse nummer van ons parochieblad. Zoals u zult merken hebben we wat veranderingen doorgevoerd, daar we klachten kregen over de leesbaarheid van de tekst. Een mooi moment om nog eens door de la-yout te gaan, dachten we. Zo zullen we voortaan de teksten in kolommen verdelen, wat de leesbaarheid ten goede komt en hebben we gekozen voor een beter leesbaar lettertype.

We blijven in ieder geval bezig om het blad verder te perfectioneren. Zo ziet u, Sint Maarten timmert aan de weg.

Het parochieblad verschijnt vier keer per jaar.

nr. 1 Vasten/ Pasen

nr. 2 Zomer

nr. 3 Herfst

nr. 4 Advent/ Kerst

Het volgende nummer verschijnt rond 26 juni. De redactie sluit op 2 juni.

Redactieadres

Witte de Withstraat 2A

9726 EC Groningen

email: redactie@groningen.okkn.nl

Abonnementen

Het parochieblad is een uitgave die kosteloos wordt verstrekt aan leden, gastleden en belangstellenden. Als u zou willen bijdragen in de kosten van het parochieblad, dan zijn giften van harte welkom op de bankrekening van de parochie, o.v.v.: bijdrage parochieblad.

Adreswijzigingen

Uw wensen aangaande adressering van dit parochieblad kunt u sturen naar onze secretaris.

Advertenties

Het parochieblad kent een brede verspreiding in de noordelijke provincies,

maar ook in de rest van Nederland. Daarom is dit blad een ideale plek om op een betaalbare manier te adverteren. U kunt ook in dit blad adverteren. Neem daartoe contact op met de redactie voor de mogelijkheden en de prijzen.

Familieberichten van parochianen, gastleden en belangstellenden kunnen kosteloos worden geplaatst.

Bij de voorkant

Op de voorpagina ziet u een afbeelding van een duif. Dit is de duif van het tegeltableau op het kerkgebouw aan de Witte de Withstraat.

Daaronder is een foto geplaatst van de diakenwijding van pastor Victor Scheijde

De Oud-Katholieke Kerk is een algemeen nut beogende instelling. Giften aan de parochie zijn daarom aftrekbaar van de belasting. Kijk voor meer informatie op www.anbi.nl

*Algemeen Nut
Beogende Instelling*

ANBI

Voorwoord.....	2
Palmzondag.....	4
Wat is dit nu?.....	5
Diaken zal hij zijn.....	6
Nieuwe burenen.....	8
Vier symbolen.....	9
Dichters op de Pietersberg.....	10
Vragen die echt een keer gaan komen.....	12
Agenda.....	15

Beste mensen

het is een paar weken voor Pasen als ik deze overweging schrijf. Ik kijk met plezier terug op de sobere maaltijd die we gisteren in onze kerk in Arnhem hebben gehouden. We aten rijst met mensen uit verschillende kerken en er zat een Afghaans gezin bij ons aan tafel. Vluchtelingen, jaren geleden naar Nederland gevlucht om te ontkomen aan het geweld.

Het “grote probleem van de asielzoekers” krijgt gezichten, namen, en verhalen. Verhalen over hoe het daar was, in het land waar ze vandaan komen. Maar ook verhalen over hoe het hier is, over regels, procedures, over angst om opgepakt te worden, én over de moed een nieuw leven te beginnen.

Na de maaltijd gingen we naar de kerk. Ik las daar het volgende verhaal voor, een verhaal over muren. Het ging zo: Een man was in z'n eentje op reis door China. Ver weg van de gebaande wegen van de toeristenindustrie zocht hij zijn weg over het platteland. Communiceren met de Chinese boeren was moeizaam, maar af en toe was er een moment van herkenning, contact en ontmoeting. Zo ook op een dag dat hij een vader en een zoon van een jaar of 12 bezig zag een muurtje te bouwen. De zoon gaf één voor één de stenen aan zijn vader en deze metselde ze vast. Vader en zoon keken wat wantrouwend naar die lange blonde vreemdeling met zijn helder blauwe ogen. Zo iemand hadden ze nog niet vaak gezien. Toen begon die man mee te werken, net als de zoon gaf ook hij de man stenen aan, één voor één, zodat de man sneller kon doorwerken. En terwijl het muurtje groeide, werd er ook een muur afgebroken. Een muur van onbegrip tussen die drie mensen werd steeds kleiner.

Het was niet moeilijk om de verbinding te leggen tussen dat verhaal over de man in China en ons samenzijn in de kerk voor de sobere maaltijd, de verhalen van het Afghaanse gezin en de viering. Nadenkend over dit verhaal komen er nog twee gedachtes bij me op die ik u wil meegeven in de aanloop naar het Pinksterfeest. De eerste gedachte betreft de onzichtbare muren die er tussen mensen kunnen staan. In onze regio is er de afgelopen periode wat “personeelwisseling” geweest. Het kost tijd en aandacht om elkaar toe te laten tot wat er in het hart leeft. Ik merk dat (onuitgesproken) verwachtingen ook een muur kunnen vormen tussen mensen. Wat verwacht ik, bewust of onbewust, van de parochianen? Ik kom uit de Paradijkskerk van Rotterdam. Verwacht ik dat de dingen die daar vanzelfsprekend waren, in Arnhem hetzelfde zijn?

De vraag is ook wat parochianen verwachten van hun pastor. Dat hij of zij weet hoe ze het gewend zijn? Dat hij of zij het doet als de voorganger, of juist heel anders? Dat ze nu, gelukkig, weer aan aantal taken kunnen overlaten aan de betaalde kracht?

Laat ik duidelijk zijn, het gaat er niet om elkaar iets kwalijk te nemen of onbegrip te verwijten. Het gaat erom dat ik me realiseerde bij dat verhaal over een muurtje in China, dat er allerlei muren kunnen staan tussen mensen die de samenwerking en het werkelijke contact in de weg staan.

Bij een nieuwe start van pastor met parochie, kunnen de (hoge) verwachtingen soms een sta in de weg zijn om tot een vruchtbare samenwerking te komen. Het is tegelijk ook ontroerend om te merken hoe mensen vertrouwen stellen in elkaar, elkaar aanvaarden als een mens van God, als een naaste. Zowel bij kerkelijke activiteiten als bij de persoonlijke gesprekken. Dan heb ik er alle ver-

trouwen in dat het gaat lukken om die muur af te breken en iets moois weer op te bouwen.

De tweede gedachte gaat over het Pinksterfeest. Een feest dat heel wat minder aandacht krijgt in de kerk dan de andere twee hoogfeesten: Kerst en Pasen.

Ik vind Pinksteren wel een mooi feest. Er wordt beschreven dat mensen elkaar in hun eigen taal horen spreken. Er wordt beschreven dat mensen elkaar verstaan. Om in het beeld van deze overweging te blijven: de muren tussen de verschillende volken zijn voor even neergehaald. Kinderen kunnen op de camping met elkaar spelen, al spreken ze verschillende talen. Ze begrijpen elkaar prima. Kinderen hebben talent voor het werk van de Heilige Geest.

Maar ook als volwassenen ontmoet je soms zo maar iemand, een bekende of een onbekende. Iemand die jouw taal spreekt, misschien niet met de mond, dan wel in een gebaar, in een lach, met de ogen of met het hart. Pareltsjes op onze levensweg zijn het, dergelijke ontmoetingen. Vaak onverwacht, meestal maar kort, om niet te vergeten.

De Heilige Geest breekt nog steeds muurtjes af.

Joke Kolkman
pastoor van Arnhem

"Pallem pallem pasen, hei koerei," klonk het, toen we met de kinderen de kerk binnenliepen voor de Palmzondagviering. Overvol was de kerk, er moesten dan ook stoelen bij.

Voor de sommigen was Palmzondag al begonnen op zaterdag. Niet alleen voor de bezoekers van de viering in Leeuwarden, maar ook voor de kinderen, die op zaterdag naar de pastorie waren gekomen om palmpaasstokken te versieren. Het was erg druk in de pastorie en erg gezellig! Veel van de kinderen die we zaterdag zagen, kwamen zondag ook naar de viering in Engelbert.

De viering werd ondersteund door de Cantorij Wagenborgen en het werd een bijzondere viering.

Eerst vertelde pastor Victor aan de kinderen het verhaal van de intocht, daarna werden de Palmtakjes gezegend door pastoor Jan de Jager. Natuurlijk moesten de palmpasens van de kinderen (en de kinderen zelf ook) gezegend worden met het wijwater. Daarna liepen we in processie door de kerk, want buiten was het bitter koud en blies een stormachtige wind. Al met al een bijzonder begin van de Goede Week.

Pastor Victor

Het is wat spannend voor de viering. Iedereen is netjes aangekleed en we spreken nog even door wie waar gaat staan. Het is een hele stoet die naar binnen gaat, het is ook niet niks. Er wordt iemand gewijd vandaag en daar zijn heel veel dingen bij betrokken. Elke misdienaar heeft wel iets in de handen. Iets waar de misdienaar de hele viering voor verantwoordelijk is. De één draagt het wierookvat, de ander een kaars, iedereen heeft dus iets. Voorop gaat het processiekruis. Vandaag gedragen door een misdienaar die moet proberen het overzicht te houden over wat de misdienaars allemaal doen. Dat is een hele verantwoording en daarom moet deze misdienaar de viering door en door kennen. Wanneer de viering namelijk eenmaal bezig is, dan gaan soms dingen anders dan afgesproken en dan moet de ceremoniemeester van de misdienaars weten hoe dat moet worden opgevangen. Een paar weken terug hebben we nog geoefend met de misdienaars hoe alles gaat op het altaar. We hebben

besproken waarom we alles doen en ook waar het vandaan komt. Nu wordt het allemaal in praktijk gebracht en dat is best spannend. Gelukkig is het een gedeelde verantwoordelijkheid, dus de andere misdienaars, maar ook de ceremoniarius van de geestelijkheid en de diaken(s) letten op of alles wel goed gaat.

Maar wat is dat nu een misdienaar? Een misdienaar was meestal een kind dat de pastoor hielp bij het vieren van de mis. Hij zorgde ervoor dat tijdens de viering alle spullen op tijd bij de priester waren en dat de kleding van de geestelijken goed bleef zitten. Wanneer de pastoor het idee had dat je wel wat meer in je mars had, dan kon het zijn dat je naar het seminarie ging. Daar werd je dan tot acoliet gewijd, wat volgeling betekent. Dit was de eerste wijding op weg naar het priesterschap.

Nu gebruiken we de term misdienaar en acoliet door elkaar heen, vaak onderscheiden naar kinderen en (jong)volwassenen. Soms wordt het wel onderscheiden in de kleding. Dan dragen misdienaars een rode toog en de acolieten (seminaristen) een zwarte toog.

Voorop staat in ieder geval dat de misdienaar een belangrijke taak heeft in en om de viering. De priester zou best zonder kunnen, maar dan wordt het een 'onemanshow' waarbij één iemand van alles tegelijk doet en het gemeenschappelijke karakter verloren gaat en het een rommelige boel wordt.

Wordt vervolgd.

Diaken zal hij zijn

tot eer van God, tot dienst in de kerk van de Heer.

Zo staat het in de liturgie van de diakenwijding en zo hebben we het ook uitgesproken als parochie. En op de vraag van de aartsbisschop: "Bent u bereid hem bij de vervulling van zijn opdrachten te ondersteunen" spraken we gezamenlijk uit: "Ja, daartoe zijn wij bereid". Daarna ging de bisschop over tot de wijding van pastoraal werker Victor Scheijde. Voor hem en de parochie een bijzondere gebeurtenis. Voor onze begrippen een grote schare, in een grote kerk.

"Een wolkendek lag over de stad Groningen en buiten woei een koude wind, maar het interieur van de Rooms-Katholieke St. Franciscuskerk straalde door de kaarsen, de lichten, de gekleurde stenen en de blijde gezichten. Zaterdag 2 maart: de diakenwijding van pastoraal werker Victor Scheijde, waar hijzelf, maar ook de parochie Groningen reikhalzend naar had uitgezien.

Een compliment voor onze noordelijke parochie is zeker op zijn plaats voor het organiseren van een uitstekend lopende viering, met veel assistenten in het koor, het mooie zangwerk van de cantorij en de solistische bijdragen van Marijn Scheijde-Albers, de vrouw van de wijdeling, samen met Saskia de Vries. Er waren de nodige mensen uit alle hoeken van het land naar de stad Groningen gereisd om mee te vieren en de oecumene

uit stad en ommeland was eveneens goed vertegenwoordigd.

Aartsbisschop Joris Vercammen ging in zijn preek uit van de zending van de leerlingen. Daarbij is haast geboden want er wordt uit gezien naar de verkondiging van het Koninkrijk, geen tijd dus voor kletspraatjes onderweg. De diaken is van in de eerste tijd een symbool van deze zending. Het diakenambt is het ambt van de verbinding van het slaan van de bruggen tussen de geloofsgemeenschap en hen aan wie bevrijding en genezen gebracht moet worden. De kerk is er niet om een eigen religieus cultuurtje te creëren, zo hield de bisschop de gemeente en de wijdeling voor".

Aldus de tekst die op maandag 4 maart verscheen op de website van de OKKN. Een mooiere sfeerschets kan ik er niet van maken. Ook een verslag waaruit we dankbaar mogen constateren dat ook an-

evangelieboek uitgereikt, met de opdracht het Woord van God te verkondigen. Dat alles vond plaats nadat de litanie was gezongen en het wijdingsgebed was uitgesproken.

Nadat dat allemaal gebeurd was volgde de preek van de bisschop, waarop hierboven al werd gedeut, en gingen we ter communie. Dat alles afgesloten met de mooie slotzang "Gij hebt uw liefde ons geleerd, Zoon Gods, uw lering was uw leven; Gij hebt ons hoger goed gegeven dan ooit door 't mensenhart begeerd" (Gezang 983 uit het Oud-Katholiek Gezangboek).

Na deze indrukwekkende viering kon de nieuwe diaken gefeliciteerd worden. 't Is

deren met ons deze middag als bijzonder hebben ervaren. Na bijna tien jaar, toen Annemieke Duurkoop tot diaken werd gewijd, nu weer een wijding in onze parochie. Van heinde en ver waren de gasten gekomen. Familie en vrienden van Victor en Marijn, vele geestelijken, afgevaardigden uit parochies, organisaties, ze kwamen overal vandaan. Zelfs de Duitse buurparochie van Nordtstrand-Bremen was vertegenwoordigd. En vertegenwoordigers uit de oecumene deden actief mee. Predikante ds. Susanne Freytag van de Lutherse Gemeente van Groningen deed de eerste lezing en plebaan Rolf Wagenaar van de Rooms-Katholieke parochie samen met Rev. Sam van Leer van de Anglicaanse Kerk kleedden Victor

maar goed dat dit in de kerk gebeurde, anders had een lange rij mensen misschien wel buiten moeten wachten voor de deur van het Franciscuscentrum waar de drukbezochte receptie werd gehouden. We kwamen niets tekort. Dat vonden onze gasten, zo hoorden we, kennelijk ook. We mogen dankbaar terugzien op een heel bijzondere gebeurtenis. En nu op naar de priesterwijding in de kathedraal te Utrecht. We gaan van feest tot feest steeds voort!

Ab Mollema

in de dalmatiek, het traditionele gewaad van de diaken nadat eerst de bisschop hem de diakenstola had omgehangen. Tenslotte kreeg de wijdeling het

Op 16 februari 2013 is in Wilhelmshaven, in Duitsland, een nieuwe Alt Katholieke Gemeinde gesticht. Het zijn onze nieuwe Duitse buren. Nog iets dichterbij dan de groep in Bremen, waarvan een paar jaar geleden een aantal mensen ons bezocht hebben. De Bremer groep valt onder de parochie van Nordstrand, met de onder ons bekende pastoor Georg Reynders. De nieuwe groep in Wilhelmshaven is ondergebracht bij de parochie van Hannover (met Dekan Oliver Kaiser). We hebben een eerste e-mail contact met hun gehad en hun gelukgewenst met de nieuwe start. Per omgaande kregen wij van hun de felicitaties met de diakenwijding van onze toekomstige pastoor Victor.

We realiseren het ons vaak niet hoe dichtbij onze Duitse kerkelijke buren wonen, maar de groep in Wilhelmshaven is, vanuit Groningen gerekend, ongeveer even ver weg als de naburige Statie Twente. In het Duitse Nedersaksen wonen zo'n 1500 Alt-katholiken.

De groep in Wilhelmshaven, met en 'kern' van 15 leden, is recentelijk ontstaan uit voornamelijk voormalige Rooms Katholieke gelovigen die om allerlei redenen zich niet meer thuis voelden in hun oorspronkelijk parochies. Het doet een beetje denken aan de nieuwe met de

OKKN verbonden groep Katholiek Alternatief De Ronde Venen in Zuid Holland. (<http://derondevenen.okkn.nl>).

“Aus Liebe zur Kirche – alternativ katholisch“ stond op de sticker die Torsten Kirtstges op die zaterdagavond op z'n shirt droeg. Beter kon men niet uitdrukken waarom rond 80 mensen die avond bijeenkwamen. Men vierde de oprichting van de nieuwe Gemeinde Wilhelmshaven in deze eerste viering. Pastoor Oliver Kaiser was daartoe uit Hannover overgekomen. In de Evangelisch-Lutherse St. Jacobi Kerk heeft de gemeente een thuis gevonden. Daar wordt voortaan elke zaterdagavond om 6 uur een Eucharistieviering of een anderszins ingevulde Gottesdienst gehouden.

De Gemeinde heeft een eigen website: <http://alt-katholisch-wilhelmshaven.de/index.php?id=1>

Ab Mollema

In de (Lutherse) St.Jacobi-Kirche heeft de pas gestichte Duits \AltKatholische Gemeinde Wilhelmshaven op zaterdag 13 februari in een Eröffnungsgottesdienst haar eerste Eucharistieviering gehouden (foto: Altmann)

In de Paaswake hebben we, al zeg ik het zelf, twee prachtige Paaskaarsen gewijd. Het thema van de kaars is 'de vier evangelisten'. Vandaar dat de symbolen van de evangelisten zijn afgebeeld. Na de viering kwam een buurmeisje, dat met ons mee was gegaan, naar mij toe en vroeg mij wat die afbeeldingen betekenen. Ik moet bekennen dat ik heel goed kan uitleggen wat ze voorstellen en voor wie ze staan, maar het waarom was ook mij niet helemaal duidelijk. Wel wist ik dat deze symbolen voorkomen in De Openbaring van de apostel Johannes.

Wel nu, wat zijn die symbolen en wat betekenen ze? Eerst noem ik ze eens op. Mattheüs wordt afgebeeld als een gevleugelde mens, of een engel. Marcus als een gevleugelde leeuw, Lucas als een gevleugelde stier en Johannes als een adelaar. Deze symbolen vinden we terug in het Oude Testament, in het roepingsvisioen van Ezechiël (Ez. 1, 5 e.v.). Hij wordt opgeroepen naar Israël te gaan en dit 'weerspannige' volk tot bekering te brengen door ze het Woord van God zelf te brengen. In dat visioen ziet hij vier wezens, die met elkaar verbonden zijn en iets menselijks, maar ook iets dierlijks hebben. Van voren gelijkend op een mens, rechts op een leeuw, links op een stier en van achteren op een adelaar. Mede op basis van het visioen van Johannes (Openbaring 4, 6 e.v.) werden deze wezens door de vroege kerk gezien als teken voor de vier evangeliën, die uit velen zijn gekozen. De kerkvader

Hiëronymus baseerde de symbolen op het begin van de vier evangeliën.

Mattheüs begint met de geslachtslijn van Jezus en dus met de beschrijving van de mens. Zijn nadruk ligt dus op Christus als mens. Marcus begint met een roepende stem in de woestijn, als gebrul van een leeuw. Lucas met de aankondiging van Johannes de Doper, zoon van de priester Zacharias. Het ultieme offerdier is een stier, os of kalf. Johannes komt tot een hoger begrip van de goede boodschap en werd zo verbonden met de adelaar.

Ik was verrast door de interessante en diepe vragen die mijn buurmeisje stelde. Een kind van elf met nauwelijks kennis van het christendom. Verrassend hoe de Heer soms iets op je pad stuurt.

Pastor Victor

Als we in de kerk een lied uit ons Gezangboek zingen, kijk ik altijd naar de naam van de dichter. Soms heb ik, voordat ik die gezien heb, zijn stem al herkend.

Een tijdje geleden kwam ik bij het zien van een naam op het idee eens iets over een aantal dichters van ons gezangboek te schrijven. Ik kies daarbij voor degenen die een speciale betekenis voor me hebben.

Voor een aantal van hen geldt dat hun namen voor mij altijd verbonden zullen blijven met een bijzonder stukje geschiedenis.

De man op de fiets

In de bundel *Het landvolk* schrijft de dichter Muus Jacobse (pseudoniem van K. Heeroma):

*Er komt op een avond een man op een fiets
van Leiden naar Oegstgeest:
hij wil iets, hij wil iets,
hij is roepend in de woestijn,
hij is zoekend naar een ploegbeest
om te ploegen op de geestgrond.*

Die man op de fiets is de theoloog K. H. Miskotte en hij komt met een opdracht. De psalmberijming van 1773, waaruit in de hervormde kerk nog steeds gezongen wordt, is verouderd. Er moet een nieuwe berijming komen.

Even ter toelichting: het gaat om de 150 psalmen van het Geneefse Psalter, die nog altijd in het Liedboek van de Kerken te vinden zijn en waarvan (jammer genoeg) slechts een beperkt aantal in ons Gezangboek staat.

Geen theologen, maar dichters zouden een nieuwe berijming moeten maken, is het revolutionaire standpunt en aldus wordt besloten. Theologen mogen de berijmingen toetsen.

De Pietersberg

In 1953 gaat een groep jonge dichters aan het werk. Het zijn Muus Jacobse, Willem Barnard, Ad den Besten, Jan Willem Schulte Nordholt en Jan Wit. Allemaal namen die we aantreffen in ons Gezangboek. Zij komen bijeen op De Pietersberg in Oosterbeek.

*We zaten daar elke zomer een week of drie,
en elke Kerst en Paas een week. En dat van
1953 tot zeker 1965.*

Wat een wonderlijke, verheven sfeer moet daar geheerst hebben op die Pietersberg: vijf dichters, die samenwerken in broederlijke en dichterlijke verbondenheid, in een idyllische omgeving en in dagelijkse omgang met de Schrift. Toch praten ze er zelf nuchter over. Ze zijn geen engelen, maar landvolk.

*Zijn wij de engelen, hoog in de lucht
die achteloos op hun verheven vlucht
de woorden strooien in 't winterlicht
tot in het water een wit gedicht?*

*Wij zijn het landvolk, dat het land
van de stilte met vaste hand
met het gouden graan van het woord bebouwt
dertig- en zestig- en honderdvoud.*

Dit is een citaat uit een gedicht van Schulte Nordholt. Het kan niet uitblijven: uit deze rijke bron ontspringen ook per-

soonlijke gedichten. Ze worden verzameld in de bundel *Het landvolk*

Ook gaan ze gezangen maken. *Want daar waren een stel dominees mee bezig, en die deden het slecht, vonden wij, die rijmde wat bij elkaar.* En toen heeft de gezangencommissie hen ook daarmee aan het werk gezet.

Liedboek der kerken.

In 1958 wordt een boekje met 110 psalmen gepubliceerd. In 1961 verschijnt het "groene boekje": *150 Psalmen, Proeve van een nieuwe berijming.* In 1967 komt er, na uitvoerige bespreking en revisie, een nieuwe uitgave, die aanvaard wordt door de Generale Synode van zowel de Nederlandse Hervormde Kerk als de Gereformeerde Kerken in Nederland.

Het is intussen steeds duidelijker geworden dat er ook een nieuwe bundel gezangen moet komen. In 1964 verschijnt de proefbundel *102 Gezangen.* Conceptbundels volgen. Het landvolk heeft hier

een groot aandeel in gehad. Ook andere kerken nemen aan het project deel en uiteindelijk verschijnt *Het liedboek van de kerken* in 1973, met de nieuwe psalmberijming en een groot aantal nieuwe gezangen.

Veel van deze liederen zijn ook in ons gezangboek opgenomen en iedere keer als ik de naam van één van de Landvolkdichters onder een lied zie staan, denk ik aan die dichtersdroom op de Pietersberg.

*Zelden vinden dichters op aarde
een oord des vredes als hier in het licht
waar zij zo zonder zwaarte leven
tussen het water en de hemel
aan goden gelijk, zoals het hoort.*

(J.W. Schulte Nordholt)

Adrie Paasen

Vragen die echt een keer gaan komen

Deze aanhef stond boven een artikel van Nienke Nieuwenhuizen in ons voortreffelijk blad 'De Oud-Katholiek' van december 2012. Nienke Nieuwenhuizen is, zoals men dat vroeger noemde, verpleeghuisarts of, zoals zij het zelf aanduidt: specialist ouderengeneeskunde. In dit artikel, alsook in de bijdragen van Adrie Paasen en oud-bisschop A.J. Glazemaker, werd het thema "ouder worden" aan de orde gesteld en alles wat daarmee samenhangt, zoals het naderen van ons levens-einde.

Onder de titel 'Vragen die echt een keer gaan komen' met als subtitel een 'confrontatie met realiteit, ethiek en geloof', beschrijft Nienke Nieuwenhuizen de dilemma's waar wij allen eens voor komen te staan: het omgaan met aftakeling en lijden in het proces van ouder worden en onze eigen angst dat in eenzaamheid te moeten ondergaan.

Het was voor mij wel een heel dringende uitnodiging om te reageren en wel om diverse redenen. Allereerst ben ik op een leeftijd (bijna 72), waarop de realiteit mij bijna dwingt over deze onderwerpen na te denken én er wat mee te doen: vragen die echt een keer op me af komen en beantwoord moeten worden. Zou ik een reanimeer- en behandelverbod wensen? Wat vind ik van sedatie en zou ik mijn huisarts om euthanasie vragen? Een tweede reden is mijn lidmaatschap van de Werkgroep Humanistische Uitvaartbegeleiding Fryslân. Van deze Stichting ben ik al een jaar of acht lid. Wij zijn een groep goed opgeleide vrijwilligers, die mensen begeleidt die binnenkort zullen overlijden en nabestaanden helpt een waardig afscheid van hun dierbaren te organiseren, onder andere door het maken en presenteren van het levensverhaal van de overledene. Intensief maar prachtig en dankbaar werk. Ik heb inmiddels zo'n 180

uitvaarten mogen doen. En als laatste reden geldt ook de maatschappelijke discussie, die hoe langer hoe meer actueel wordt betreffende de medische behandeling van ouderen in relatie tot de kwaliteit van hun leven. Ook de (hoge) kosten van de verzorging van mensen spelen in deze discussie een rol.

En alsof al deze vragen nog niet genoeg zijn, vraag ik me af hoe mijn levensvragen, dus mijn eigen normen en waarden met betrekking tot het bovenstaande, zich verhouden tot de waarden c.q. de geloofsleer, van het Oud-Katholiek zijn.

Nienke Nieuwenhuizen schrijft in haar artikel, en ik citeer: 'dat gelukkig, het 'Oud-Katholiek-zijn' ook betekent het openstaan voor andere denkbeelden, deze onderzoeken en bespreekbaar maken'. 'Ik denk', vervolgt ze, 'dat we ons als kerk vaker zouden moeten mengen in discussies over moeilijke vraagstukken als zorg rondom het levenseinde'. Dat is ook de reden van mijn bijdrage in deze.

Ik ben continu op zoek naar de balans. Een balans tussen de eigen normen en waarden en die van mijn geloof. Met andere woorden: als ik een deel ben van - of nog liever: als ik deel in - de Oud-Katholieke Kerk en ik doe dat met hart en ziel, hoe verhoudt zich dat dan met dat andere deel van mijzelf, dat daar wellicht andere denkbeelden over heeft? Ik ben namelijk van mening dat een mens zelf verantwoordelijk is voor zijn eigen doen en laten, maar bereid moet zijn daarover tegen een ieder, God en de medemens, verantwoording af te leggen. Dat wordt pas echt spannend als het gaat over het weigeren van het medisch behandelen, bijvoorbeeld het behandel- en reanimeerverbod en ten aanzien van het recht op zelfbeschikking bij het levenseinde. Of is deze denkwijze ook oud-katholiek?

Weet je, dat is nogal wat, wat ik hierboven beweer. Maar het begeleiden van zoveel mensen die afscheid van dit leven en hun dierbaren hebben moeten nemen, heeft mij veel zicht op en inzicht gegeven in wat mensen bezielt in dergelijke situaties. Soms waren dat mensen die na een jarenlang ziekbed, tot opluchting van henzelf en hun naasten, uiteindelijk overleden. Mensen met wie veel afgedokterd was. Van wie de kwaliteit van leven tot een absoluut nulpunt was gedaald. Die hun naasten niet meer herkenden en bijna alleen nog vegetatief in hun bed in het verpleeghuis lagen. Maar ook vaak mensen die hun medische toestand onder ogen durfden te zien en weloverwogen en in intens overleg met de partner, familie en huisarts medische behandelingen weigerden en op een ontroerende en waardige wijze uit dit leven zijn gestapt. Natuurlijk zet ik in het bovenstaande twee uitersten naast elkaar. Maar het is wel de realiteit. En ik wil het daarmee bespreekbaar maken.

Nogmaals, ik wil het bespreekbaar maken. Niet om het gelijk. Nee, ik wil mijn opvattingen en denkbeelden delen met en toetsen aan mensen die mij dierbaar zijn. Van wie ik hoge verwachtingen heb. En dat zijn onder andere mijn geloofsgenoten van de OKKN en speciaal van de Kerngroep Fryslân. Ik heb de wijsheid ook niet in pacht. Maar misschien komen we zo een stapje verder in ons denken over deze levensbelangrijke levensvragen. Want we zijn onderweg naar onszelf, naar elkaar en naar God; op zoek naar de weg om als mens een beetje groter te groeien en daar-mee het goddelijke in ons leven te ontdekken. En dus staat niet het bord van 'Doodlopende weg', maar

het bord 'Werk in uitvoering' langs de kant van onze levensweg.

En dus hebben we aan de hand van bovenstaande als kerngroep Friesland op 11 februari om de tafel gezeten. We hebben gesproken over het proces van ouder worden, over het einde van ons leven, over de ethische vraagstukken die hierbij horen en over onze opvattingen over een leven na de dood. En over wat de OKKN vindt van de persoonlijke vrijheid ten aanzien van deze zaken. Bepaald geen eenvoudige onderwerpen.

Op een open en indringende wijze hebben we hierover gesproken. En uit de ervaringen van een ieder werd duidelijk

OUDER WORDEN IS EIGENLIJK BEST VERNIEUWEND

de oma van

Loesje

Postbus 1045
6801 BA Arnhem
www.loesje.nl

dat het enerzijds een zegen is om op een redelijke, gezonde manier ouder te worden. Maar dat het ook vaak gepaard kan gaan met ziektes, gebreken, eenzaamheid en aftakeling. Schrijnende voorbeelden werden daarvan gegeven.

Vervolgens hebben we besproken hoe er gedacht werd over de ethische vraagstukken die bij deze fase van het leven horen. Onderwerpen als het reanimeer- en behandelverbod, sedatie en euthanasie. En het kan niet anders dat het zelfbeschikingsrecht hierin centraal stond. Het was boeiend te horen hoe, door ieder vanuit haar/zijn beleving en ervaring, op heel verschillende wijze, daarover werd dacht. En tenslotte hebben we een begin gemaakt met elkaar deelgenoot te maken van onze gedachten over het leven na onze dood.

De avond werd afgesloten met een korte dagsluiting. Het was een boeiende en indrukwekkende avond.

We hadden meer dan genoeg warmte van elkaar ondervonden om de koude winterse wind in de Nieuwe Oosterstraat met succes te pareren.

Johan Ettema.

Op 11 maart 2013 is er een vervolg op deze avond geweest. Hier werd verder gepraat over het onderwerp en werd er gekeken naar delen uit het uitgebreide interview 'Stel, ik zoek een kerk...' met onze aartsbisschop

Joris Vercammen, waarin hij onder meer ingaat op deze kwesties. Het werd weer een interessante avond waarin ook de theologische visie ruimte kreeg, door pastor Victor uitwerkt. Een belangrijk punt is dat we in onze kerk een grote mate van vrijheid kennen en eigen verantwoordelijkheid. De kerk is er daarom, om mensen te begeleiden in de keuzes die ze maken in het leven. Behalve dat, wil de

kerk weldegelijk ook kritisch kijken naar ontwikkelingen in de maatschappij en proberen daarop een gelovig antwoord te vinden.

De redactie

Vieringen

De parochie houdt elk weekend van de 2e en 4e zondag van de maand haar vieringen. Op zaterdag is dat om 19.00u in Leeuwarden en op zondag om 11.00u in Engelbert tenzij anders aangegeven.

De vieringen in Engelbert worden gehouden in de Dorpskerk aan de Engelberterweg 41. Engelbert is bereikbaar met buslijn 78 richting Siddeburen vanaf station Groningen (9.50u). Uitstappen bij halte Sportveld.

De vieringen in Leeuwarden worden gehouden in de Lutherse Kerk, Nieuwe Oosterstraat 28-30, 8911 KN Leeuwarden. De kerk is op loop afstand van het station

DSG = Dienst van Schrift en gebed

EV = Eucharistieviering

De eerstvolgende vieringen zijn op:

Leeuwarden/ Engelbert

13-04-13/ 14-4-2013

3e zondag van Pasen: Jubilate

DSG; Kleur: wit

Lezingen:

Lect. Blz. 412: 1e: Handelingen 5: 17-29;

2e: Openbaring 5: 6-14; Evan.: Lucas 24: 35-48

27-04-13/ 28-4-2013

5e zondag van Pasen: Cantate

EV; Kleur: wit

Lezingen: Lect. blz. 418: 1e: Handelingen

13: 44-52; 2e: Openbaring 19: 1-9 Evan.: Johannes 13: 31-35

11-05-13/ 12-5-2013

7e zondag van Pasen Zondag van de weeskinderen

EV; Kleur: wit

Lezingen: Lect. blz. 427: 1e: Handelingen

16: 16-34; 2e: Openbaring 22: 12-21; Evan.: Johannes 14: 15-21

Aan het einde van de viering op zondag volgt de parochievergadering van het voorjaar.

19-5-2013

Pinksteren

De uitstorting van de heilige Geest EV;

Hoogfeest; Kleur: Rood

Lezingen: Lect. blz. 429: 1e: Joël 2: 28-32;

2e: Handelingen 2: 1-11; Evan.: Johannes 20: 19-23

25-05-13

allerheiligste Drieëenheid

1e zondag na Pinksteren

EV; feest; Kleur: wit

Lezingen: Lect. blz. 431: 1e: Spreuken 8:

22-31; 2e: Openbaring 4: 1-11; Evan.:

Johannes 16: 5-15

19.00u Leeuwarden

26-5-2013

Bediening van het heilig Vormsel

zondag van de allerheiligste Drieëenheid

EV; feest; Kleur: wit

Lezingen: als hierboven

11.00u Engelbert

08-06-13/ 9-6-2013

5e zondag na Pinksteren

zondag van de jongeling van Naïn

DSG; Kleur: groen

Lezingen: Lect. blz. 444: 1e: 1 Koningen 17:

17-24; 2e: Galaten 1: 11-24; Evan.: Lucas 7:

11-17

22-06-13/ 23-6-2013

7e zondag na Pinksteren

zondag van de zelfverloochening

EV; Kleur: groen

Lezingen: Lect. blz. 449: 1e: Jesaja 2: 10-17;

2e: Galaten 3: 23-29; Evan.: Lucas 9: 18-24

13-07-13/ 14-7-2013

10e zondag na Pinksteren
De Barmhartige Samiritaan
EV; Kleur: groen
Lezingen: Lect. blz. 455: 1e:
Deuteronomium 30: 9-14; 2e:
Kolossenzen 1: 1-14; Evan: Lucas 10: 25-3

27-07-13/ 28-7-2013

12e zondag na Pinksteren: Bidden
Kleur: groen
Lezingen: Lect. blz. 460: 1e: Genesis 18:
20-33; 2e: Kolossenzen 2: 6-15; Evan:
Lucas 11: 1-13

Agenda

14-4-2013

Vormselgroep: voorbereiden liturgie,
13.00u in Engelbert (aansluitend aan de
viering)

23-4-2013

Vormselgroep: In gesprek met de aarts-
bisschop, 18.00u Groningen (pastorie)

4-5-2013

Cursusdag ledenadministratie, 13.00u
Amersfoort (Bisschoppelijk bureau)

12-5-2013

Voorjaarsparochievergadering, Engelbert
13.00u

2-6-2013

Redactiesluiting zomernummer

21-6-2013

Kerkennacht Groningen
Voor het eerst houden we in Groningen
een kerkennacht. We zullen samen met de
Lutheranen en de Anglicanen een pro-
gramma maken. Wilt u meewerken, dan
kunt u zich aanmelden bij de pastor

22-6-2013

Kerkennacht Leeuwarden
In samenwerking met de Lutheranen zul-
len we in Leeuwarden een programma
maken. Wilt u meewerken, neem dan
contact op met de kerngroepverte-
genwoordigers.

Jongeren

19-4-2013 - 21-4-2013

Leringweekend, Hei- en Boeicop, 17.00u

23-6-2013

Zomerfeest voor de catechesekinderen in
Den Haag: viering voor jong en oud
10.00u, aansluitend is het feest.

Retouradres:
Witte de Withstraat 2A
9726 EC Groningen

Port Betaald

